

Bydgoszcz, grudnia 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

BW.III.431.5.2016.MK/KCz

**Pan
Dariusz Chudziński
Burmistrz Strzelna
Urząd Miejski
ul. Dr. J. Cieślewicza 2
88-320 Strzelno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2017 r., poz. 681 z późn. zm.),

w: Urząd Miejski w Strzelnie, ul. Dr. J. Cieślewicza 2, 88-320 Strzelno,

w dniach: od 19.12.2016 r. do 19.12.2016 r.,

przeprowadzona została kontrola: prawidłowości,

przez: M.K.-starszego inspektora wojewódzkiego w Biurze Wojewody, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, kierownika zespołu kontrolnego oraz K.Cz.-pracownika Biura Wojewody, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy,

w zakresie:

1. przedmiot kontroli: realizacja zobowiązań gminy wynikających z zawartego z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim porozumienia w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,

2. okres objęty kontrolą: 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kontrolowaną działalność jednostki ocenia się: **pozytywnie.**

Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen:

- pozytywna,
- pozytywna z uchybieniami,
- pozytywna z nieprawidłowością,
- pozytywna z nieprawidłowościami,
- negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).

Oceny dokonano na podstawie poniższych ustaleń:

I. ustalono, iż sprawy dotyczące grobownictwa i cmentarnictwa wojennego realizowane są przez p. XX – referenta w Urzędzie Miejskim w Strzelnie.

II. Karty ewidencyjne obiektów grobownictwa wojennego oraz księga pochowanych znajdują się na stanowisku pracy. Karty prowadzone prawidłowo.

III. Potwierdzenie rozliczenia dotacji oraz egzemplarz porozumienia z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim obecne na stanowisku pracy.

IV. Jesienne oraz wiosenne przeglądy stanu obiektów przeprowadzono, protokoły sporządzono.

V. Na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2015 roku przyznane zostały środki z budżetu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w kwocie 1.000 zł. Zadanie administracji rządowej dot. opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi przyjęto Uchwałą nr XI/54/99 Rady Miejskiej w Strzelnie. Gmina Strzelno zawarła w dniu 25.06.2014 r. porozumienie z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Rozliczenie wydatkowania dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego nastąpiło według przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.).

VI. W celu udokumentowania poniesionych wydatków Gmina przedłożyła:

- rachunek za zakup chryzantem (kwota: 930,00 zł),
- fakturę za zakup zniczy i wkładów (kwota: 66,42 zł),
- fakturę za zakup zniczy oraz środków czystości (kwota: 459,42 zł).

Powyższymi fakturami Gmina Strzelno prawidłowo udokumentowała poniesione wydatki na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych w 2015 roku na kwotę 1.455,84 zł, w tym: 1.000 zł dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Dotację wydatkowano prawidłowo.

Według posiadanej ewidencji, na terenie Gminy Strzelno znajduje się 7 obiektów grobownictwa wojennego. W toku kontroli dokonano lustracji następujących obiektów:

1. mogiła zbiorowa powstańców wielkopolskich z 1919 r., cmentarz parafialny przy ul. Kolejowej w Strzelnie.

Znacznych rozmiarów mogiła ziemna z murowanymi obrzeżami (murek posadowiony na podstawie w obramówce z płyt chodnikowych). Powierzchnia mogiły obsiana trawą, wyniesiona ponad poziom okolicznego terenu. Dostęp do mogiły poprzez dwustopniowe schody. Pomnik centralny w postaci elementu architektonicznego (pionowa płyta zakończona u góry zarysem dwuspadowego dachu wspartego na dwóch okrągłych kolumnach) zakończonego u szczytu krzyżykiem. Na powierzchni pionowej płyty u góry umieszczono godło, następnie napis pamiątkowy oraz nazwiska pochowanych. Na powierzchni podstawy wykonano płaskorzeźbę, na którą składają się: skrzyżowane karabin i szabla oraz powstańcza rogatywka. Napis pamiątkowy treści:

Za wiarę i Ojczyznę
polegli w roku 1919
Antoni Owczarski / Bernard Zabielski
Stanisław Owczarski / Wacław Glasner
Wincenty Siudziński / Czesław Lechowski
Walenty Kowalski / William Mechciński
Antoni Kowalski / Antoni Lewandowski
Jan Masłowski / Marcin Skonieczny
Stanisław Baczyński / Jakób Szablewski
Franciszek Kowalski / Franciszek Rogowski
Wawrzyn Szudrowicz / Andrzej Lutkowski
Bronisław Mierzwiński

Niechaj im ziemia ojczysta
za którą krew przelali lekką będzie.

Stan obiektu: dobry. Powierzchnia mogiły zadbane, napisy czytelne. Teren wokół mogiły zadbane. Na powierzchni obrzeży widoczne pęknięcia i ubytki. Przy obiekcie brak tablicy informującej o obecności miejsca pamięci narodowej.

W przypadku realizacji prac renowacyjno-remontowych zaleca się ustawienie tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

2. Mogiła zbiorowa żołnierzy Armii Czerwonej z 1945 r., cmentarz parafialny przy ul. Sportowej w Strzelnie.

Znacznych rozmiarów mogiła ziemna z murowanymi obrzeżami obłożonymi płytami z lastryka. Na obrzeżach ustawiono 12 metalowych słupków, pomiędzy którymi rozpięto odcinki ozdobnego łańcucha. Powierzchnia mogiły ziemna, wysypana grysem/drobnym kamieniem. Element centralny w postaci murowanego obelisku zwieńczonego u szczytu symbolem czerwonej gwiazdy. Na powierzchni obelisku tablica pamiątkowa z napisem treści:

Bohaterom
Z.S.R.R.
C.C.C.P.

1945 r.

Po obu stronach obelisku umieszczono murowane podstawy pod tablice informujące o ilości pochowanych żołnierzy oraz miejscach ich pierwotnego pochówku. Teren przed obeliskiem oraz dojście od strony alejki cmentarnej wyłożone płytami chodnikowymi. Na obrzeżach ustawiono 2 donice do nasadzeń roślinnych, kolejne 3 umieszczono przed obeliskiem. Teren przed mogiłą wyłożony kostką betonową.

Stan obiektu: dostateczny. Na powierzchni podstaw pod tablice informacyjne widoczne pęknięcia i ubytki powłoki zewnętrznej. Na powierzchni obelisku obecne zanieczyszczenia i osady. Nieczytelne tablice informacyjne. Liczne nierówności płyt chodnikowych przed obeliskiem. Nieaktualna treść napisu pamiątkowego. Teren wokół mogiły zadbany, powierzchnia mogiły bez chwastów i odpadków.

W przypadku realizacji prac renowacyjno-remontowych zaleca się aktualizację symboliki oraz treści napisów pamiątkowych.

3. Grób pojedynczy Piotra Brackiego zamordowanego przez Niemców w 1848 r., teren przy kościele parafialnym w Stodołach.

Nagrobek w formie poziomej płyty posadowionej na dwóch wspornikach. Na powierzchni płyty umieszczono krucyfiks, poniżej płyta pamiątkowa z napisem treści:

TU SPOCZYWAJĄ ZWŁOKI
Ś.p.
PIOTRA BRACKIEGO
ZAMORDOWANEGO PRZEZ PRUSAKÓW
W STODOŁACH 31 MARCA 1848 r.
URODZIŁ SIĘ W 1804 r.

MIŁOWAŁ OJCZYZNĘ NAD ŻYCIE
DLATEGO ŻYCIE ZA OJCZYZNĘ POŁOŻYŁ
IM WIĘCEJ OFIAR IM WIĘCEJ CIERPIENIA
TYM POLSKA BLIŻSZA SWOJEGO ZBAWIENIA
NIE TRACIE WIĘC DUCHA ŻYWI BRACIA MOI
PRZED SPRAWIEDLIWOŚCIĄ BOSKĄ -
ŻADEN ZABÓJCA SIĘ NIE OSTOI
BOŻE BĄDŹ MIŁOŚCIW DUSZY JEGO

Stan obiektu: dobry. Płyty bez ubytków i pęknięć, napis czytelny. Przy obiekcie brak tablicy informującej o obecności miejsca pamięci narodowej.

W przypadku realizacji prac renowacyjno-remontowych zaleca się ustawienie przy mogile tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

4. Mogiła pojedyncza powstańca wielkopolskiego z 1919 r.: Wojciech Zgodziński, cmentarz parafialny w Markowicach.

Nagrobek w postaci mogiły ziemnej z murowanymi obrzeżami. Obelisk zakończony u szczytu symbolem krzyża, poniżej płaskorzeźba przedstawiająca twarz Jezusa Chrystusa. Napis pamiątkowy treści:

Powstaniec Wielkopolski
Wojciech Zgodziński.
ur. 10.9.1901. Poleg 20.2.1919
Pod Kcynią
Prosi o Zdrowaś Mario

Na podstawie obelisku płaskorzeźba (skrzyżowane szabla oraz karabin, na ich przecięciu front rogatywki powstańczej). Poniżej ustawiona prostokątna donica.

Stan obiektu: dostateczny. Na powierzchni obrzeży i obelisku widoczne zanieczyszczenia i osady. Spękane łączenia obelisku oraz obrzeży. Uszkodzony krzyż (ułamane jedno z ramion). Niedokładnie i prowizorycznie wykonany napis pamiątkowy (brak litery *ł* w słowie *poległ*). Przy obiekcie brak tablicy informującej o obecności miejsca pamięci narodowej.

W przypadku realizacji prac renowacyjno-remontowych zaleca się oczyszczenie nagrobka, ustawienie przy mogile tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej, rozważyć należy także wykonanie tablicy pamiątkowej z napisem upamiętniającym pochowanego powstańca.

5. Cmentarzysko prochów ofiar II wojny światowej, teren leśny w okolicy miejscowości Ciencisko.

Teren upamiętnienia ogrodzony. Element centralny w postaci grobowca wzniesionego z kamienia naturalnego. Na przedniej ścianie posadowiona tablica pamiątkowa w kolorze czarnym. Napis treści:

MIEJSCE STRACENIA
ZAKŁADNIKÓW MIASTA STRZELNA
ROZSTRZELANYCH PRZEZ HITLEROWSKICH
NAJEŹDZCÓW W DNIU 25.XI.1939.
WŚRÓD LICZNYCH OFIAR FASZYSTOWSKIEGO BARBARZYŃSTWA
ZNALEŻLI SIĘ:
SCHULZE JULIAN
BOROWSKI JULIAN LAT 24 / RADOMISKI ALBIN LAT 51
BORÓWKA EDMUND -"-38 / ŚMIGIEL MICHAŁ -"- 46
DAŁKOWSKI JAN -"- 40 / TRZCIŃSKI JÓZEF -"- 46
GEORGE KAZIMIERZ -"- 55 / TRZECKI WŁADYSŁAW -"- 64
PŁÓCIENNICZAK WINCENTY -"- 56 / KS. WYDŁUBA MARIAN

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI

OPALONE ŚWIERKI ROSNĄCE W MIEJSCU KAŻNI PRZEZ 40 LAT

SWOIMI RANAMI OSKARŻAJĄ ZBRODNIARZY-WYWOŁUJĄC BÓL I ZADUMĘ NAD
TRAGEDIĄ TAMTYCH DNI

Powyżej napisu symbol miejsca pamięci narodowej. Na przeciwległym końcu grobowca podwyższenie wymurowane z kamiennych bloczków, na szczycie krucyfiks.

Stan obiektu: bardzo dobry. Ogrodzenie kompletne, teren zadbane, grobowiec oraz tablica pamiątkowa bez ubytków. Napisy czytelne chociaż niektóre litery mogą wymagać odnowienia w niedalekiej przyszłości. Błąd w zapisie nazwiska ks. Mariana Wyduby (zapisano *Wydłuba*).

6. Mogiła zbiorowa cywilnych ofiar II wojny światowej, cmentarz parafialny przy ul. Kolejowej w Strzelnie.

Nagrobek w formie 3 poziomych płyt z jasnoszarego granitu posadowionych na podstawie obłożonej wspomnianym materiałem. Wokół mogiły obwódka z płyt granitowych oraz kostki kamiennej. Na powierzchni płyt centralnie ułożona granitowa płyta pozioma, po bokach posadowione dwa granitowe wazony. Element centralny w postaci pionowej płyty pamiątkowej z czarnego granitu oraz ustawionego obok krucyfiks. Napis pamiątkowy treści:

PAMIĘCI
STRZELNIAN OFIAR II WOJNY ŚWIATOWEJ

TU SPOCZYWAJĄ
ZAMORDOWANI PRZEZ NIEMIECKIEGO OKUPANTA
OJCIEC MARIAN WYDUBA OMI
1909-1939
SZYMON LINETTEJ
1898-1942

ORAZ PROCHY OFIAR NIEMIECKICH EGZEKUCJI
WYKONYWANYCH W MIEJSCOWOŚCIACH CIENCISKO I KOPCE

Stan obiektu bardzo dobry. Płyty czyste, bez ubytków i pęknięć. Napisy czytelne, teren wokół mogiły zadbane. Przy obiekcie brak tablicy informującej o obecności miejsca pamięci narodowej. W przypadku realizacji prac renowacyjno-remontowych zaleca się ustawienie przy mogile tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

Uaktualnienie symboliki oraz treści napisów pamiątkowych przeprowadzić należy w porozumieniu z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim oraz Instytutem Pamięci Narodowej.

Ponadto wskazuje się następujące przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości: nieprawidłowości i uchybień w przedmiocie kontroli **nie stwierdzono**. W wykazie obiektów podlegających przeglądowi sformułowano uwagi co do ucytelnienia bądź uaktualnienia ich wizerunku.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr 38/2016.

Do Projektu wystąpienia pokontrolnego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.

W związku z powyższymi ocenami, uwagami i wnioskami zalecam Panu Burmistrzowi podjęcie następujących działań w celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania działalności jednostki kontrolowanej: nieprawidłowości i uchybień nie stwierdzono.

Zaleca się uwzględnienie uwag dotyczących aktualizacji treści napisów oraz poprawy wizerunku obiektów podczas podejmowania prac renowacyjno-remontowych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje kierownik jednostki kontrolowanej, a drugi egzemplarz pozostaje w aktach kontroli.

(podpis i pieczęć Wojewody)